

Espais de Memòria

La Canal

Les colònies de la Lliga d'Higiene Escolar de Sabadell

Infants de les colònies escolars jugant, d'excursió per Tona [Autor desconegut / Arxiu Municipal de Tona. Col·lecció L'Abans. Fons Arxiu Ramon Batllés]

La Canal als anys trenta, amb la inscripció a la façana COLÒNIA ESCOLAR DE SABADELL [Autor desconegut / Arxiu Municipal de Tona. Col·lecció L'Abans. Fons Arxiu Ramon Batllés]

La família dels masovers de la Canal cap al 1935. Lluís Parés i la seva esposa, Teresa Riera, amb els seus vuit fills [Autor desconegut / Arxiu Municipal de Tona. Col·lecció L'Abans. Fons Teresa Parés Riera]

La Canal era una de les principals masies històriques de Tona. Tot i haver estat enderrocada, encara en resta bona part dels murs de la planta baixa i del primer pis.

En els anys trenta del segle XX, aquesta masia es va utilitzar com a casa de colònies de la Lliga d'Higiene Escolar de Sabadell.

El 1939, el masover de la finca, que havia estat regidor durant la Guerra Civil, va ser afusellat.

El lloc de la Canal és documentat des de l'any 1027 i el mas, des del 1123. Molts dels seus hereus van ser batlles del poble. L'edifici, ara en ruïnes, era una construcció de la primera meitat del segle XIX, a quatre vents, amb una galeria d'estil isabelí. Al costat de la masia hi ha el bosquet de la Canal i, una mica més cap al sud, la torre del *molí de vent* del pou. Dins la finca, prop del carrer de Taradell, hi havia l'era de Baix.

Entre el 1930 i el 1937, cada estiu, la casa de la Canal va acollir unes colònies organitzades per la Lliga d'Higiene Escolar de Sabadell per a infants de famílies humils, sota la direcció dels mestres Enric Casassas Cantó i Carme Simó Saco, que impulsaven el moviment de renovació pedagògica d'aquells anys. Les activitats de les colònies pretenien educar els nois i noies en el sentit de la responsabilitat i la cooperació, l'interès per l'entorn i l'estima pel país. El 1935, Enric Casassas va publicar el llibre *Tona. Descripció històrica i geogràfica*, primera monografia sobre el poble tonenc. En acabar la Guerra Civil, Casassas i Simó, que eren matrimoni, van ser víctimes d'un procés de depuració.

Els anys 1940 i 1941, la Canal va ser utilitzada com a casa de colònies del Frente de Juventudes de la Falange. El caràcter d'aquestes activitats d'estiu va ser ben diferent del de les colònies dels anys trenta.

En acabar la guerra, el masover de la Canal, Lluís Parés Planelló, militant del PSUC i de la Unió de Rabassaires, regidor de l'Ajuntament de Tona els anys 1934 i 1936-1937, va ser detingut per les autoritats franquistes. Sotmès a un procés sumaríssim, un tribunal militar el va condemnar a mort. Va ser executat al Camp de la Bota el 23 d'abril de 1939.

